

177.
289
1711, 7

Q. D. B. V.
EXERCITATIONUM ACADEMICARUM

Ad
Quinquaginta

DECISIONES
IMP. JUSTINIANI

PRIMAM

ad

L. ult. C. de Negotiis gestis.

DE

NEGOTIIS PROHIBENTE
DOMINO GESTIS

VON

BERBOTTENEN BERWALTUNGEN
FREMDEN GESCHÄFTEN

Quam proponit

PRÆSES

ULRICUS MARBACHIUS

U. J. D. Codicis & Feud. Consuetud. P. Ord.

Venerandi Capituli Thomani & Facultatis Juridicæ SENIOR.

SOLENNITER

pro viribus defendet

ELIAS SILBERAD,
ARGENTINENSIS.

Ad Diem 12. Mensis Decembris.

ANNO CHRISTI M D C C X I.

Typis JOHANNIS PASTORII.

V I R O
MAGNIFICO, AMPLIS-
SIMO atq; CONSULTISSIMO,
D O M I N O
J O H. J A C O B O
F R I D I O,
J C T O , R E G I Æ A R G E N T I N E N S I S
R E I P U B L. C O N S I L I A R I O, E T
A D V O C A T O E X C E L L E N -
T I S S I M O,

*Patrono & Mæcenati suo in æter-
num colendo.*

Dissertationem hanc Academicam
in ulteriorem sui commendationem

*Et debitum gratissimæ mentis indicium submissâ cum
veneratione offert & consecrat*

Devotissimus Client.

ELIAS SILBERAD, ARGENTINENSIS.

J. N. J.

P R O O E M I U M.

Ogitanti mihi de materiis juris utilibus, ac seculo nostro accomodatis, publicæ disquisitioni subjiciendis, venerunt in mentem *QUINQUAGINTA DECISIONES*, ut nominantur, quibus Justinianus, Imperator sacratissimus atque felicissimus, antiquorum Jurisconsultorum controversias composuit, sive, ut Tribonianus loquitur in §. 3. *Inst. de libertin.* antiqui juris altercationes placavit. Rationes mihi præprimis duæ fuerunt. *Prima*, quod illarum tractatio ansam præbeat, tam inquirendi veram philosophiam, ex qua elegantissimæ depromptæ inveniuntur rationes veterum, quam interpretandi plurimas Digestorum Leges difficiles atque intricatas. *Secunda*, quod illæ constitutiones exhibeant multa Jurisprudentiæ argumenta specialia atque utilissima, de quibus, quantum quidem mihi constat, raro vel nunquam theses publicè propositæ fuerunt. ex professo quidem *Inglefius* atque *Merilius* ad eas scripsere, sed qui in paucorum manibus hodie versantur. *Ludvvell.* Disputationem Inauguralem de illis in genere conscripsit. *Strauchius* Exercitationes Academicas ad easdem in Academia Jenensi habitas

A

bitas

bitas edidit, sed sex tantum constitutiones interpretatus est. Utrum aliis negotiis impeditus, vel morte præventus, opus hoc utilissimum non continuaverit, in medio relinquo. Cum igitur *Nobilissimus atque Præcellentissimus DN. RESPONDENS*, absolutis Collegiis, tam explicatoriis, quam examinatoriis, quibus summa ope & alacri studio Jurisprudentiæ Civilis, Canoniciæ, feudalis leges atque consuetudines per quadriennium & quod excurrit, accepit, ante *Examina Doctoralia* profectuum suorum studiorum specimen solenne edere constituerit, consilio meo, ex prædictis quinquaginta decisionibus primam elegit. Illam vero ex sententia *Merill.* qui accuratius rem expendisse videtur, & *Ludrvell* in prædicta Disputatione §. 21. & 22. *Lult. C. de negot. gest.* esse, existimamus. Agit verò de *NEGOTIIS PROHIBENTE DOMINO GESTIS*. Coeterum, quamvis *B. Strauchuis* accuratè, interpretatione terminorum obscurorum præmissa, per rationes dubitandi, decidendi, & respondendi, decisionem præsentem, methodo alias consueta, tractaverit, mihi tamen magis placuit *Collegii Juridici Argentoratensis & BEATORUM MEORUM PROFESSORUM*, quorum cineres adhuc veneror, argumenta juris docendi ordo, nempe, paucis agere de *generalibus, specialia, in consentaneis, & in his, causis & effectibus*, atque *dissentaneis*, subjicere. Hoc enim modo observato, & *regula & jus strictum*, atque in singularibus casibus *æquitas*, uti spero, manifestius patebit. Quam methodum etiam in reliquis, qua fieri poterit, observabo, si *DEUS* vitam, otium & Respondentes concesserit.

Ad

*Adspiret Sacro Sancta Trias
caeptumque secundet.*

Verba Legis.

24. Imper. Justinianus Johanni P. P.

S I quis nolente & specialiter prohibente domino rerum, administrationi earum sese immiscuit: Apud magnos auctores dubitabatur, si pro expensis, qua circa res facta sunt, talis negotiorum gestor habeat aliquam adversus Dominum actionem. Quum quibusdam pollicentibus directam vel utilem, aliis negantibus (in quibus & Sabinus Julianus fuit) hoc decidentes sancimus, si contradixerit dominus, & eum res suas administrare prohibuerit, secundum Juliani sententiam, nullam esse adversus eum, vel directam vel utilem contrariam actionem, scilicet post denunciationem, quam ei Dominus transmiserit, non concedens ei res ejus attingere, licet res bene ab eo gesta sint. Quid deinde, si dominus adspexerit ab admi-

A 2

in-

nistratore multas expensas utiliter factas
 Et tunc dolosa simulatione habitam eum
 prohibuerit, ut neque anteriores expen-
 sas praestet? quod nullo modo patimur:
 sed ex quo ea testatio ad eum facta est, vel
 in scriptis, vel sine scriptis sub testificatione
 aliarum tamen personarum: ex eo die pro-
 faciendis meliorationibus nullam ei com-
 petere actionem: super anterioribus au-
 tem, si utiliter facta sunt, habere eum
 actionem contra Dominum concedimus
 sua natura currentem. Dat. XIV. Kal.
 Decembr. Lampadio Et Oreste Coss.

Lectio.

HUJUS decisionis verborum lectio, in omnibus-
 editionibus, quas videre licuit, fere eadem
 est. Nisi quod Corpus Glossar. Lugduni Anno
 M. D. LXXXIII. impressum, ad marginem ob-
 servet, in inscriptione pro Johanni, alias legi Julia-
 no. In textu, in vers. nullam ei adversus eum vel
 directam vel utilem contrariam actionem; verba,
 vel directam, vel utilem, in manuscripto deesse. Pro
 verbis, quid deinde, alias quid enim. In versic. sed ex
 quo ea testatio ad eum facta, addi, post vocem quo,
 die. *Summam* hujus decisionis ex Salicet & Alexand.
 Glossa hanc esse docet: Prohibitio Domini tollit nego-
 tiorum gestorum actionem in his qua post prohibitio-
 nem geruntur. Secus in his, qua prius gesta fue-
 runt. Specimen

Summa.

Speciem constitutionis Sirauchius in exercitat.
 II. cap. I. num. I. hanc formavit: *Titius negotia absentis gerere cepit, sumptusque in ea fecerat, si nihilominus in gestione perseveret, pro gestis utiliter post denunciationem, habeat actionem ad recipiendum impensas.* Decisionem, uti Glossa fecit, non apposuit, forte, quia ea ex textu satis patet.

Species facti.

POSITIO I.

His ad ipsum textum praemissis, in interpretatione ipsius argumenti, de vocibus, *negotiis. Prohibente. Domino. gestis.* multis non agemus, partim, quia *C. I. A.* ad hunc titulum, & *B. Senior Rebhan. in Hodeg. Jur. loc. convenientibus*, partim, quod ea, quae necessaria videri possint, *Sirauch. loc. all. v. 2. & seqq.* jam antea observarunt. Ad DEFINITIONEM potius pergendum. Est autem *Definitio.* actus, quo quis negotia alterius ab initio ignorantis, postea vero cognoscentis, vel, re adhuc integra, vel post administrationem ceptam, denunciatione facta specialiter prohibentis, res ejus attingit, nullam vel directam vel utilem contrariam adversus Dominum producat actionem. Dicitur loco generis, quod sit actus, probatur per *l. 2. ff. h. t. ibi: ipse actus sui rationem. l. cum actus 17. ff. eod. arg. l. 19. ff. de P. S.* Nam quasi contrarius esse nequit, quia consensus praesumptus plane tollitur per contrariam domini prohibitionem. Reliqua definitionis verba singularum causarum tractatio satis explicabit.

POSITIO II.

Negotiorum gestio *DIVIDITUR*, Primò à causa *Divisiones.*
 efficiente, quod alia sit necessaria alia voluntaria. *l. 3. §. pen. ff. l. 20. C. h. Illa est, cum quis coactus gerit, idque vel necessitate urgente, ut cum curator adolescentis, furiosi, mente capti, prodigive res administrat. l. 3. §. 5. l. curatorem 6. C. de neg. gest.*

gest. vel cum executor à iudice datus negotia gerit. l. 3. §. si executor ff. eod. Item, cum tutor negotiorum gestionem posthumi inchoatam, etiam si posthumum nasci non contingeret, perficere tenetur l. cum pater. 29. ff. eod. l. si nemo 19. §. fin. ff. de testam. tut. *Hæc* est, quando quis sponte & nulla necessitate cogente, negotiis se alienis immiscet. d. l. 3. §. pen. l. fidejussor. 32. l. mandasti. 46. §. 1. ff. eod. tit. Estque duplex, alia simpliciter voluntaria, alia amicalis, qua quis amicitia & affectione domini negotia ejus suscipit. l. si pupilli 6. §. sed si ego 6. ff. b. l. l. alimenta. II. C. eod. In his traditur regula, satis abundeque sufficere, vel in una specie per amici laborem consuli. l. tutores. 39. §. 2. de admin. & pericul. tutor. l. tutori. 20. C. de negot. gest. Non videtur tamen ad necessariam negotiorum gestionem decisionem pertinere. Secundo dividitur ab *objecto*, quod alia sit *judicialis* alia *extra judicialis*. Illa est, si quis in iudicio domini ignorantis causam defendit. l. libero. 31. §. 2. & 4. l. qui servum. 41. ff. de Neg. gest. C. 7. A. ad hunc tit. thes. 8. in fin. Dissent. Eckold. ad h. t. §. 1. ibique Schw. Tertio, iterum ab *objecto*, quod alia sit *rei singularis*, alia *plurium negotiorum*. *Hæc* est, quando quis omnia vel plura Domini negotia administrat, quo pertinent textus in l. si pupilli 6. §. sed si hominis liberi. 7. & §. ult. l. debitor. 13. l. at qui natura 19. §. 1. & seqq. ff. b. t. Quarto, ad exemplum mandati, à *sine*, quod alia, negotiorum gestio sit tantum Domini gratia, quæ regularis est, & in qua, magna absentium utilitas versatur. Vid. l. 1. ff. b. t. alia Domini & negotiorum gestor. Vid. l. si pupilli. 6. §. si quis ita 4. & §. & si hominis liberi. 7. ff. eod. alia tertii gratia. Vid. l. 6. 7. §. si Ticii servum 8. l. que utiliter. 45. §. 2. ff. eod. Alia tertii & Domini putativi gratia, rati habitione scilicet secuta. d. l. 6. §. item quaritur. 9. ff. eod. Alia negotium tantum gerentis, qui quod improbe ad negotia Domini accessit, tantum in quod hic locupletior factus, contra eum habet actionem. d. l. 6. §. 3. ff. eod.

POSITIO III.

Perspectis pro instituti ratione generalibus, consequens est, ut ad specialia argumenti animum vertamus. In his

his consideranda venit ab initio *causa efficiens*, quæ vel remota est vel proxima. *Remota est JUS*, & quidem primo *Divinum*. Uti enim Ulpianus in *l. si pupilli 6. §. sed si ego 6. l. is, qui. 44. ff. h. l. amicitia*, tanquam causa gestionis facit mentionem. Tryphoninus in *l. qui sine 38. ff. eod. amici*, à quibus quis nummos accipit. Papinianus in *l. tutores. 39. §. 2. in fin. ff. de admin. tutor.* satis abundeque sufficere, vel in una specie per amici laborem domino consuli. Quod pium axioma repetitur ab Imp. Diocletiano & Maximiano in *l. tutori. 20. C. de neg. gest.* Ita Alexander in *l. alimentaria 11. C. eod. maternæ pietatis*. Gordianus in *l. paterno si 15. C. eod. paterni affectus meminerunt*. Optima sane ratione, cum amicus ex mente potest pendere voluntatem sui amici & servare. *arg. l. Pamphilo 39. ff. de legat. 3.* Ita hic ætus præcipuè in charitatis operibus fundatus esse debet, quæ scriptura Sacra à Christianis præcisè requirit. Vid. *ad Roman. cap. XII. v. 10. 13. & 20. ad Corinth. 1. cap. XIII. ad Gal. V. vers. 6. cap. VI. v. 10. I. ad Thessal. IV. vers. 9. & 10. add. Job. XXIX. v. 12. & 16. cap. XXXI. vers. 17. & seqq. Psalm. XLI. v. 2. Proverb. XXXI. vers. 8. & 9.* Videat. Grot. *de Jur. B. & P. lib. II. cap. X. §. 9. ibique Tesmar, in not. ubi ait, plenum id pietatis esse, spectat enim ad salutem & conservationem bonorum, quæ in sacris tantoperè commendantur. Deut. XXII. princ. Secundonaturale.* Naturalis enim & civilis ratio suavit, alienam conditionem meliorem etiam ignorantis & inviti nos facere posse, uti philosophatus est *Cajus in l. solvendo 39. ff. h. t. atque Pomponius in l. 14. ff. de cond. ind. & l. 206. ff. de R. J. vice versa tradidit.* Hoc natura æquum esse, neminem cum alterius damno fieri locupletiozem. Quod Papinianus his verbis in *l. hæc conditio. 66. ff. de cond. ind. exprefsit.* Hæc conditio ex bono & æquo introducta, quod alterius apud alterum sine causa deprehenditur, revocare consuevit. *Puffendorff. in Tract. de Jur. Natur. & Gent. lib. V. cap. IV.* (in quo de contractibus beneficiis in specie agit.) *num. I.* philosophiam veterum Jurisconsultorum approbavit, docens pleraque quæ ab Interpretibus juris Romani de negotiis gestis tradita sunt ex jure natura & gentium desumpta

*Causa efficiens.
Remota.*

sumpta esse, & inter contractus beneficos primum locum mandato tribuens. Addendo. Negotiorum autem gestiones fundamentum non incommode mandatum tacitum appellare possumus *Vid. §. 1. Inst. de l. N. G. & C. l. 7. pr. & §. 1. ff. de pact. l. 1. §. 3. ff. mand. C. l. A. ad Tit. de procurator. §. 14. & ad Tit. mand. §. 1. & §. 5. Dissent. vid. Grot. loc. f. all. Tertio est Jus Civile, quod Jus Gentium recepit, atque Prætor in l. 3. princ. ff. de N. G. edictum proposuit. Cæterum, uti, nihil tam naturale est, quam eo genere quidve dissolvere, quo colligatum est. l. 35. ff. de R. l. §. ult. Inst. quib. mod. oblig. coll. ita omni juri, contradicente domino, negotia sua geri, vel actus ab initio impediuntur, vel incepti dissolvuntur. Quam sententiam inter antiquos docuit Julianus in l. si autem. 8. §. ult. ff. h. Paulus in l. si pro te. 40. ff. mand. contra Proculum aliosque, cujus vestigium invenitur in l. si quis servum. 29. ff. de pecul. atque illam Justinianus approbavit in nostra decis.*

POSITIO IV.

Proxima.

Proxima causa efficiens in casu nostræ Constitutionis, ex parte *gerentis*, est voluntas ejus vera, aliena negotia suscipiendi. l. 3. §. 6. & l. si pupilli. 6. ff. h. l. *Vid. ramen l. item §. ff. & l. tutori 20. C. eod. animo inducendæ obligationis. l. 4. l. ex duobus 27. §. 1. ff. arg. l. 1. & l. alimenta II. C. eod. In nostr. decis. verb. administrationi se immiscuit, junct. verb. talis negotiorum gestorum habeat actionem. Ex parte vero *Domini*, administrationis prohibitio, & contradicção, *ibi: nolente & specialiter prohibente Domino*, & iterum, *si contradixerit Dominus, & eum res suas administrare prohibuerit.* Per hanc enim expressam contradiccionem, præsumptus consensus, & facta conventio, ob quam Dominus, se negotiorum gestori obligare voluisse jura nostra docent, annullatur. Expressum siquidem facit cessare tacitum, *arg. l. cum ex filio. 39. §. 1. ff. de vulg. & pupill. substit. & l. maritus. 21. C. de procur.**

Causa impulsiva; & notantur,

POSITIO V.

Nunc ad causas *impulsivas* novæ nostræ decisionis veniunt

niendum. Cum autem Justinianus referat, apud *magnos auctores* dubitatum fuisse, si pro expensis, quæ circa res factæ sunt, negotiorum gestor habeat actionem, quibusdam pollicentibus directam vel utilem, de rationibus horum Jurisconsultorum paucis videbimus. Observandum tamen, quid *auctorum* voce Imperator intelligat, varie enim illa accipitur. In genere Latinis dicuntur, qui jus agendi, vel verè vel secundum opinionem præstant, quorumque auspicio actus valent, aut valere creduntur. Sic tutores auctores appellantur, *l. etiam. 16. ff. de auctor. tut. auctores* seditionis. *l. ejusdem. 3. §. item is. 4. ff. ad L. Cornel. de sicar. l. si quis. 38. §. 2. ff. de pen.* Inspecie auctor legis ad populum, auctores juris, quibus, ceu principibus sectæ & capitibus utimur, & quorum fide sententia de jure aliquo consistit. *l. quaro. 39. in med. ff. de A. E.* Sic Gellio. 2. 10. Servius Sulpitius Juris Civilis auctor appellatur, cujus responsis fidebatur. Ita ergo & Justinianus magnos juris auctores usurpat hoc loco. Vid. *C. l. A. ad Tit. de auctor. tutor. §. 2. & Rebban. in Hod. Jur. chart. 2. clim. 1. §. 21. in exih. atque impr. Strauch. ad nost. decij. cap. 1. num. 13.* Ecquos verò illos? *Proculum* præcipuè, quem eodem sensu non levem juris auctorem Divi fratres in *l. Divi. 17. ff. de Jur. Patron.* nuncupant, & Julianum, qui ex Secta Sabinianorum fuit, & cum singulari honore ab Imperatore ipso nominatur. *Proculi* actionem negotiorum gestori concedebant. Horum rationes sequentes fuisse videntur. *Prima* desumitur ex verbis edicti generalibus. Si quis negotia alterius, sive quis negotia, quæ cujusque, cum is moritur, fuerit, gesserit, judicium dabo *l. 3. pr. ff. h. t.* Patet nullam distinctionem fieri, & præterea Ulpianum *in d. l. 3. §. 4. 5. & 7.* illud edictum ita interpretatum esse, ut ex solo negotio gesto oriatur actio. Quæ autem sunt generalia, generaliter sunt intelligenda. *l. 8. ff. de public. in rem. act. Secunda*, ex sententia *Proculi in l. si quis. 17. §. 4. ff. de instit. action.* quod dolo malo videatur facere, qui ex aliena jactura lucrum quærat. Quam pro potissima habet *Strauch. all. disput. cap. 1. n. 17.* & ita applicat. Proponitur ibi dominus locupletior ex facto servi, cui pecunia

nia credita erat contra denunciationem Domini. Quarebatur, an contra creditorem exceptio danda, si illi non denunciaverit, ne illi servo credatur. Et Proculus quidem exceptionem domino arbitratur, dummodo non factio locupletiori. Nam adversus locupletiolem replicari concedit de dolo, adjecta, quam dixi, ratione. Ergo, nec dominus negotii post denunciationem lucrum quarere debet, cum hæc lex naturæ sit. *l. nam hoc 14. ff. de condit. indebit.* Tertia ex opinione prædicti Proculi, *ex l. 3. in fin. § l. 4. ff. mand.* quasi quis mandati fines excessit, actionem mandati concedit, pro quantitate mandata, quam negabant Sabiniani. Inde videtur sequi, sicut contractus mandati, ne mandans fiat locupletior cum damno alterius, valet, ita idem in negotiorum gestione propter domini utilitatem, obtinere debet. Quarta ratio dubitandi *ex l. si dominus 36. §. ult. l. 38. ff. de petit. hered. § l. 5. C. de R. V.* desumitur. In illis enim constitutum, prædonem pro repetendis non tantum necessariis; sed etiam utilibus impensis habere actionem contra dominum. Ergo, multo magis negotiorum gestor, qui alieni commodi causa bona fide negotium gerit, necessarias & utiles impensas repetendi jus habet, cum nulla ratio sit, cur negotiorum gestor deterioris conditionis esse debeat quam prædo. Facit huc *l. si pupilli 6. §. 1. ff. h. t.* Quintam rationem dubitandi suggerit *l. que utiliter 45. §. ult. § passim h. t.* quod deficiens domini voluntas non excludat negotiorum gestorum actionem, si gestor in damno versetur. Sexta ratio dubitandi continetur in *l. si autem 8. §. ult. ff. h. t.* (in qua Juliani ipsius sententia refertur) ubi in fine præfens species ita decisa, ut is, qui prohibuit, ex nulla parte, neque per socium, neque gestorem aliquod damnum sentiat, inde videtur concludendum, decisionem nostram ad damnum restringendam esse.

POSITIO VI.

Rationes
decidendi.

Sabiniani, cujus (quos inter Julianus, Paulus & Pomponius, attestante *l. si pro te præfente. 40. ff. mand.* erant) contra negaverunt, & horum sententiam Imperator secutus est. Rationes illorum potissimum sequentes fuere. Prima, desumitur

mitur ex textu nostræ decisionis, ibi non concedens ei res suas attingere. Quæ verba diffensum alterius partis indicant. Regula autem juris naturæ & gentium à jure civili approbata est. Mandatum tam expressum, quam tacitum duorum pluriumque consensu contrahi. *Vid. l. 1. §. 1 ff. de pact. princ. Inst. de Oblig. ex consens. l. 1. princ. ff. mand.* Igitur contrario interveniente diffensu tollitur. *§. ult. Inst. quib. mod. toll. obl. l. 35. ff. de R. I.* Secunda ratio decidendi patet ex his verbis: *invito & specialiter prohibente Domino, item si contradixerit dominus & eum res suas administrare prohibuerit*: Cum ex principiis actionum humanarum constet; Quod prohibitio jus operandi ab agente moraliter auferat. *per l. sed si ii. §. 2. & §. 5. vers. item si plures. ff. de instit. action. cujus consequens est, ut, si nihilominus prohibitus facere impensas perrexerit, neque alterum sibi obligare possit. per l. si servus. 27. §. si olivam. 25. ff. ad l. Aquil.* Non minus quam si quis sciens indebitum solvit, licet repetendi animo. *l. quod si quis. 10. ff. de condit. indeb.* Quam rationem decidendi præcipuam esse putavit Strauchius *in sep. all. exercit. II. cap. II. num. 2.* Tertiam inferunt verba; *Licet res bene gesserit*; quæ nituntur regulæ generali, quod invito beneficium non detur. *l. hæc verba. 69. ff. de V. S. l. fin. C. und. legit. l. hoc jure. 19. §. non potest. 2. ff. de donat.* Quartam subministrant verba: *dolosa adsimulatione habita eum prohibuerit*. Quæ cum exceptionem contineant, firmant regulam in casu non excepto. Regula autem tradita est in *§. 9. Inst. mand.* Rectè quoque mandatum contractum, si tum adhuc res integra sit, revocatum fuerit, evanescit. Extinctum enim est mandatum, finita voluntate *l. si vero non. 12. §. si mandaverit. 16. ff. mand.* Huc facit, sicuti, si meum negotium, mea contemplatione gestum est, & ego illud ratum habeam, mandati nascitur actio. *l. semper, qui. 60. ff. de R. I. l. post rem. 56. ff. de Re. Iud. l. sed & si. 25. ff. de donat. int. vir. & uxor. ita si ratum non habuero, ea evanescit. arg. l. Pomponius. 9 ff. de N. G.* Quintam involvunt verba; *sua natura currentem*. Hac enim natura n. gest. esse videtur, ut dominus sive præsens, sive absens, sit ignorans. *Vid. l. 2. ff. b. vel pro tali habeatur, arg. l. qui.*

l. qui patitur 18. ff. *mand. l. 3. ff. de R. I.* Qui autem ab initio, vel ex post facto contradicit, pro ignorante haberi nequit. *Sextam* Julianus in *d. l. 8. §. ult. ff. de N. G.* docet, quod non iniquum sit, eum qui prohibuit, suo facto liberari, ita ut ex nulla parte, neque per socium, neque per negotiorum gestorem aliquod damnum sentiat. *Septimam* Cajus in *l. solvendo. 39. ff. de N. G.* in regula generali tradit. Naturalis atque civilis ratio suadet, alienam conditionem deteriorem facere nos non posse. Inde Labeo in *l. & si quis 14. §. 13. ff. de relig. & sumpt. funer.* iudicavit. Generaliter iustum iudicem (in funeraria actione) non meram negotiorum gestorum actionem imitari, sed solutius æquitatem sequi, cui hoc ei & actionis natura indulget.

POSITIO VII.

*Rationes
responden-
di.*

Ad rationes, quæ pro sententia Sabinianorum Positivæ allegatæ sunt, paucis responderi potest. Ad primam; illam veram esse, quando negotium durat esse domini ignorantis, mutare autem suam naturam, quando fit scientis, prohibentis & contradicentis. Ad secundam; Argumentum ab actione institutoria ad actionem negotiorum non concludere. Cum in illa, actionem de peculio vel de in rem verso, non tollat denunciatio domini, ne quis servo crederet. *l. si quis servum. 29. §. 1. l. quoties 47. pr. ff. de pecul.* Hæc vero per prohibitionem, denunciatione solenniter facta, extinguitur. *Vid. Stranch. Exercit. 2. cap. 2. num. 6. 7. 8.* Quod si forte generalitas regula replicetur, dicendum, quod contradictoria sint, lucrum quærere & repudiare: item beneficium invito non dari, gerentem habuisse animum donandi, scienter agendo actum, ex quo hæc civilis obligatio non oriatur, cum non tantum culpa sit se immiscere rei ad se non pertinenti, *l. 36. ff. de Reg. jur.* verum etiam damnum, quod quis sua culpa sentit, non sentire videatur. *l. 203. ff. eod.* Ad tertiam, magnam esse differentiam inter mandatarium & negotiorum gestorem. Ille enim, ad summam mandato convenientem, mandantis voluntatem habet, & consequenter conventionem per se validam. Hic vero per prohibi-

tionem domini amittit voluntatem ejus à lege præsumptam, & conventio tacita plane diffolvitur. *Ad quartam*; *B. Sirachium loco-allegato* verè quidem distinguere, inter judicium universale hereditatis petitionis, quod per impensas à prædone factas diminui intelligitur, & singulare, sive reale, sive personale sit, perinde est. §. 30. *Inst. de A.R.D.* Præterea, magnam esse differentiam inter prædonem & negotiorum gestorem administrare prohibitum. Quia ille in possessione constitutus usucapere possit; hic vero nullam possessionem rei habeat. *Ad quintam*; veram, quæ allegata est, regulam esse, habere autem suas exceptiones. Certè non procedere, si alter suo jure utatur. *l. 55. ff. de R. 7. l. 151. eod.* uti in nostro casu. *Ad ultimam*, licet sit, secundum sententiam Juliani, à Justiniano in nostra decisione approbatam, verum damni tantum fieri mentionem, id tamen respectu focii non prohibentis, non respectu negotiorum gestoris intelligendo.

POSITIO VIII.

SUBJECTVM ACTIVVM, cujus gestioni dominus contradicere potest, in hac decisione indicatur his verbis (I.) *Si quis administrationi earum se immiscuerit.* (2) *talis negotiorum gestor habeat adversus dominum actionem.* (3) *qui res domini administrat.* (4) *qui res ejus attingit & eas bene gessit.* (5) *ab administratore multas expensas utiliter factas.* Notamus autem regulam, quæ *ius universale* docet, & facta *singularia*, quæ ampliationes & limitationes regulæ continent, & in quibus *aquitas* (vel *ius singulare*) observanda. Regulam hanc *Exempla* esse existimamus. *Quicumque* à domino negotia ejus gerere & administrare prohibetur, ille ea non attingere nec administrare debet, licet alias obligationem contrahere possit. *l. 3. ff. de Neg. gest. junct. l. si autem 8. §. ult. l. solvendo. 39. ff. eod. & nost. hac decis.* Nec interest, sive masculi, sive feminae, sive sui juris, sive alieni, sive majores, sive minores sint, sive ingenui, sive libertini. *l. 3. §. 3. & 4. l. successor. 14. l. cum actum. 17. & seqq. l. liberti. 31. princ. l. mandasti. 46. princ. ff. de N. G. l. 2. C. eod.* Facta *singularia*,

Subjectum
activum.

quoad
regulam.

gularia, in quibus *aquitas* simul consideranda, secundum regulam esse censentur. (1) Si quis putavit à Domino mandatum, ea gessit. *l. item si quis. 5. ff. de N.G.* (2) Si libertus, qui actum in servitute incepit, post manumissionem verò id quod ei connexum est, continuavit, modò illud separari potuit. *arg. l. cum actum. 17. ff. h.t.* (3) Uti plures unius ejusdemque negotii possunt esse gestores, ita vel omnibus, vel uni & alteri ex illis dominus contradicere potest *l. cum alicui. 26. ff. eod.* (4) Frater legitimæ ætatis, minoris ætatis fratrem habens, in prædiis rusticis communibus ampla ædificia constructurus, prohiberi poterit. *l. ex duobus 27. pr. ff. eod. tit.* Similiter (5) qui à patre posthumo tutor datus, non nato posthumo. *l. cum pater 29. ff. eod.* (6) Mater à filia sponso donatas res acceptura. *l. fidejussor. 32. §. 1. ff. eod.* vel res minorum non materna pietate, sed impensas recipiendi animo faciens *l. alimenta 11. C. eod. add. l. Nesevinius 34. ff. eod.* (7) Maritus divortio factò uxoris gerens negotia. *l. divortio 35. ff. eod.* (8) Debitor creditoris sui negotia gerens. *l. qui sine usuris 38. ff. eod.* (9) Pater, qui negotia à domino filio mandata gerit. *l. mandasti 46. pr. ff. eod.* (10) Curator minori filio patris testamento non jure datus, administrationi tamen bonorum se immiscens. *l. curatorem. 6. C. h. t.* (11) Successores curatoris negotia paterni minoris gerentes. *l. curatoris. 17. C. eod.* (12) Hæres pro solito rem cum hæredibus communem vendere volens. *l. ab uno. 19. C. eod.*

POSITIO IX.

Quoad ex-
ceptiones.

Exempla quibus regula supra dicta vix locum habere poterit, inveniuntur sequentia. (I) qui affectione coactus, ne bona domini distraherentur, negotiis se obtulit, æquissimum videtur, eum non prohibere. *arg. l. 3. §. 9. ff. de N.G.* (II) Si quis pro debitore fidejusserit, imprimis propter beneficia, quæ illis competunt. *l. 3. §. ult. Et l. seq. ff. eod.* (III) Si avunculus pietatis respectu aluerit sororis filiam. *l. ex duobus 27. §. 1. ff. eod. junct. l. alimenta 11. C. eod.* (IV) Si creditor debitoris negotia gerens, & hic debita illius solvere non possit *l. divortio factò 35. ff. h. t.* (V) Si pater res emancipato filio dona-

donatas administraverit, sine nova causa superveniente, *l. litis contestata. 37. §. 1. ff. eod.* (VI) Si quis solvere velit pro alio, invito licet, maxime observato cessionis beneficio. *l. solvendo. 39. l. cum pecuniam. 43. l. quantum. 45. l. ult. in fin. ff. l. filius. 12. C. eod.* (VII) Si quis sumptus honeste ad honores per gradus pertinentes pro alio fecerit. *l. quae utiliter. 45. ff. h. t.* (VIII) Frater pro fratre coherede pecuniam solverit, sive pignoris liberandi causa debitum universon dederit. *l. 3. C. eod.* (IX) Maritus, qui in funus uxoris, quid eo nomine quasi recepturus erogaverit. *l. quod in uxore. 13. C. eod.* (X) Vitricus privignas suas aluerit, seu mercedes pro his magistris expenderit, accedente repetendi animo, nisi pragnantissima causa supervenerit. *l. si paterno. 15. C. eod.* (XI) Frater pro fratre tributa solvere voluerit. *l. si negotium. 16. C. eod.* (XII) Qui servum ægrum non inutilem domino curaverit. *l. si servum. 10. C. eod.* Et si quæ sunt similia exempla, quæ vel ex Corpore juris, si temporis ratio permisisset, adduci potuissent, vel adhuc hodie in ipsis rerum argumentis contingere solent. Jus enim constitutum universale & finitum, facta verò sunt infinita & singularia. Quo pertinet illa ipsius Juliani philosophia in *l. 12. ff. de LL.* Non possunt omnes articuli singillatim aut legibus aut Senatusconsultis comprehendi, sed cum in aliqua causa sententia eorum manifesta est, qui jurisdictioni præest, ad similia procedere, atque jus ita dicere debet. *junct. l. nulla. 25. ff. eod.*

POSITIO X.

SUBJECTUM PASSIVUM in nostra decisione constituitur dominus rerum. Ibi nolente & specialiter prohibente DOMINO: item adversus dominum actionem: Iterum, si contradixerit DOMINUS: quam & DOMINUS transmisit: si DOMINUS adspexerit, habere cum contra DOMINUM actionem concedimus. In Edicto in *l. 3. princ.* Prator generaliter edixit. Si quis alterius, (quod ad utrumque sexum refertur, intelligitur autem absentis videlicet & ignorantis, ex Legibus præcedentibus, vel præsentis quoque, rati habitatione vel post perfectum negotium superveniente. *l. 1. Pom.*

Pomponius 19. ff. l. si procurator. 9. ibique DD. C. de Neg. gest.)
 sive quis negotia, quæ cujusque, cum is moritur, fuerint; (id
 est hereditatis jacentis; ob rationem, quæ allegatur in l. 3. §.
hec verba. 6. l. debitor meus. 13. ff. eod.) judicium dabo. In
 utroque textu eadem persona intelligitur. Nam vox *Domi-*
ni juridica acceptione latissima, vid. *C. 7. A. ad Tit. de A. R. D.*
rb. 2. B. D. Rebban. in Hodeget. jur. chart. 3. clim. 1. §. 20. in c. 8.
Et in Parolipom. Meier. decad. 5. quest. 3. illum denotat, etiam
 qui rerum incorporalium quasi dominium habet, imo eum,
 ad quemcunque res quæpiam quocunque modo pertinere
 potest. Quoad igitur *7US UNIVERSALE* in præsentī de-
 cisione, illud hac regula traditur. *Quicumque est dominus*
rerum quocunque modo, Et earum arbitrium habet, ille gesto-
ri, negotium ad se spectans, vel ab initio, vel ex postfacto admi-
nistrare specialiter prohibere, denunciatione desuper facta,
legitimè potest. Fundatur hæc regula in ipsa dominij sub-
 stantia, secundum quam dominij essentialia est, de re sua libe-
 rè disponere. *l. in re mandata 21. C. mandat. l. 2. ff. de his*
qui sui vel alien. jur. sunt. l. per provincias. 10. C. de adif.
privat. cap. de his. 4. extr. de sepultur. etiam abutendo
l. sed Et si lege. 25 §. consuluit. 11. ff. de petit. hered. Inde
 iniquum est, homini ingenuo non esse liberam rerum sua-
 rum administratiōnem. *l. 2. ff. si a parente quis manum. Bald. in*
proemio. ff. collat. pen. vers. juxta hoc quar. Castrens. vol. 2. conf.

In univer-
sale in re-
gula.

In Amplia-
tionibus.

125. Ampliatur autem in diversis à jure notatis casibus, in
 quibus domino rerum jus prohibendi competit. Ut (1)
 Curatori furioso dato, si quis hujus negotia gerere voluerit.
arg. l. 3. §. 6. ff. de Neg. gest. Sic tutori, si negotia pupilli gesta
arg. l. si pupilli. 6. princ. ff. eod. (2) Hæredi, adita hæreditate, si
 quis negotia gesserit, quæ cujusque, cum is mortuus, fuerint.
arg. l. 3. §. 6. l. successor. 12. §. 1. ff. eod. junct. §. 4. Inst. de Hered.
Instit. l. si ex re domini. 28. §. 4. ff. de stipulat. servor. facit. Nov.
48. cap. 1. (3) Domino, cujus negotia re ipsa gesta, sed
 non absoluta sunt. *arg. l. 5. §. 1. ff. negot. gest. (4)* domino, ad
 quem pecuniam vel aliam rem transferendam gestor acceperat.
l. si pupilli. 6. §. 2. ff. eod. (5) Cujus negotia gesta, lucrī
 gestorīs gratia, cum depradandi causa accesserit, imo impro-
 bē

bè egerit. in casu d. l. 6. §. 3. (6) Patri & hero, quorum filii vel servi negotia pecuniaria contemplatione patris vel domini gesta sunt. Filio vero vel servo, si amicitia vel contemplatione eorum. d. l. 6. §. sed si ego. 6. ff. eod. (7) Homini libero, in servitute putativa constituto, cujus negotia quis gesserit, ratione administrationis rerum, quæ eum sequuntur; possessori verò bonæ fidei, respectu rerum pecuniarum, quæ hunc sequuntur, arg. d. l. 6. §. sed si hominis liberi. 7. ff. eod. (8) Successori ejus, qui apud hostes decessit, & cujus negotia gesta, ut & hæredi filii familias militis factò testamento defuncti. l. successori. 12. princ. & §. 1. l. si autem apud hostes. 20. ff. eod. (9) Reverso ab hostibus, cujus negotia, dum apud hostes esset, quis administravit, etiam si eo tempore, quo gerebantur, dominum non habuerint. l. at qui natura debitor. 19. §. ult. ff. eod. (10) Vero domino, cujus negotia mandato tertii gesta, imprimis si mandans eum imprudenter elegerit. l. Nam & Servius. 21. §. ult. ff. eod. (11) Fratri minoris ætatis, si frater perfectæ ætatis in communibus prædiis ampla ædificia ædificaverit, factis e. gr. voluptatis gratia expensis. l. ex duobus. 27. princ. ff. eod. (12) Curatori decreto ordinis ad filiginem emendam constituto, si subcurator damnum ei inferre possit. arg. lex facta. 30. ff. eod. junct. l. 5. C. de integr. restit. major. (13) Patrono vel amico, (qui liberto vel amico mandavit pecuniam accipere mutuam, cujus creditor literas secutus contraxit, vel fidejussor intervenit) propositum scil. mutanti, timendo, ne mandatarius pecuniam in rem suam vertat. arg. l. liberto. 31. princ. ff. eod. (14) Domino, cujus res inter alia cujusdam negotia gestor ignorans administravit, etiam re non amplius integra. d. l. 31. §. 1. ff. eod. (15) Heredi, si libertos pecuniam accipere testator ad monumentum faciendum accipere voluerit, si eos amplius erogaturos præsumperint. d. l. 31. §. libertos. 4. eod. (16) Quod alicui debetur, alius sine voluntate ejus vel ratihabitione exigere non potest. Naturalis enim & civilis ratio suadet, neminem posse alienam conditionem deterioiorem facere l. solvendo. 39. ff. eod. l. si pecuniam. 9. C. eod. (17) Matertera, si sumptus in pupillum, quem Romam tutorum petendorum gratia ducere velit, gestor fa-

cere prætendat, si se id facturum paratam propriis impensis ostenderit. *in. l. 2. C. eod.* Et si quæ alia exempla occurrunt.

*Iura singu-
ria.
Limitatio-
num exem-
pla.*

POSITIO XI.

LIMITATIONUM autem & EXCEPTIONUM exempla in jure hæc observare licet. In his notanda duæ exceptiones generales. Prima continetur in *l. solvendo. 39. in fin. ff. de Neg. gest.* Naturalis & civilis ratio suavit, alienam conditionem meliorem etiam ignorantis, & inviti nos facere posse. Secunda; Utilitas publica, utilitati privata præferenda est, *l. 3. §. 14. ff. ad Senat. Syllan. l. 3. C. de primip. cap. Imperialem. princ. de prohib. feud. alienat. per Lothar. cap. 3. X. de postular. pralar. cap. nisi. 10. extr. de renunc.* Inde est, quod propter publicam utilitatem strictam rationem insuper habeamus. *l. sunt persona. 43. ff. de religios.* His præsuppositis sequuntur præcipua ex jure nostro exceptionum exempla. (I) Pupillum & furiosum non posse gestori contradicere. *arg. l. 5. & l. furiosi. 40. ff. de R. j. l. 1. §. 12. ff. de O. & A. princ. Inst. de Auctor. tut. §. 8. Inst. de inutil. stipul.* Quibus prodigus comparatur, qui bona sua dissipando & dilapidando profundit, & in bonis suis diminuendis furiosum facit exitum. *l. 1. ff. de curat. furios. l. 12. ff. de tutor. dat. l. Fulcinus. 7. §. adeo. vers. idemque de prodigo. ff. ex quib. caus. in possess. eat.* Nec (II) dominum rei, si ejus procuratori, contemplatione illius quis mutuam pecuniam dederit, ut principalem creditorem vel pignus liberet. *arg. l. pupilli. 6. §. 1. ff. de N. G.* Nec (III) creditorem putativum, si gestor à debitore, qui debitor illius non erat, cujus contemplatione quis gessit, pecuniam exigere vellet, *arg. 6. §. 9. ff. h. t.* Ita (IV) nec illum, quem heredem creditoris gestor putavit, si hic debitorem hereditarium convenerit & exigere voluerit: cum præter utilitatem cessantem, rati habitione demum sibi actionem acquirat. *l. 6. §. idem ait. 10. ff. eod.* Idem (V) obtinet, si in eodem casu insulam hereditariam fulcire voluerit *d. l. 6. §. quid ergo. ff. eod.* (VI) Videtur forsitan idem dicendum, si id actum sit specialiter, ut neuter adversus alterum habeat actionem. *l. sed an ultro. 10. princ. ff. eod.* (VII) Nec dominus servum suum æ-

grum

grum curantem, item dominum insula hanc fulcientem prohibere potest. *d.l. 10. §. 1. ff. eod.* (VIII) Si tres capti essent ab hostibus, & unus ea conditione missus, ut pecuniam pro tribus adferret, & nisi rediisset, ut duo pro eo quoque pecuniam darent atque unum reverti nolisset, & propterea illi duo pro tertio quoque solvere vellent, unus ille jus prohibendi non habet. *l. Nam. & Servius. 21. princ. ff. eod. tit. arg. l. si id quod donatum. 8. §. 1. in fin. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. si patre redempto. 15. ff. de capt. l. ult. C. de postlim. revers.* (IX) Præterea jure prohibendi carere videntur, debitor, pro quo alius Creditori suo pecuniam solvit, nisi debitores inter sit, eam pecuniam non solvi. *l. 39. l. cum pecuniam. 43. ff. eod.* (X) Ille, qui communes ædes habet, si socius pro ejus parte, utiliter cavere velit. *l. si communi. 40. princ. junct. l. sed an ultro. 10. §. 1. ff. eod.* (XI) Verus hæres, in casu, quo quis putativi hæredis negotia gerens, creditoribus hæreditariis pecuniam solverit. *l. qua utiliter. 45. §. 2. ff. eod. junct. l. 44. ff. de cond. in deb.* (XII) Mandator filios familias, ut sibi fundum emeret, & hujus pater eum illi emerit, vel ea mente, quod mandanti fundum necessarium esse sciret, vel illum ejus voluntatis esse, ut emptum habere vellet, vel ne filius mandati judicio teneretur. Idem juris est, si mandaverit filios familias, ut pro eo fidejuberet, & pater pro eo fidejusserit. *l. mandasti. 46. princ. ff. de N. G.* (XIII) Frater, pro quo frater cohæres pecuniam solverit, sive pignoris causa liberandi, universum debitum solverit. *l. 3. C. eod.* (XIV) Idem, si frater pro fratre tributa solverit. *l. si negotium. 16. C. eod.* Et hæc exempla sufficiunt.

POSITIO XVII.

OBIECTUM in decisione nostra **RES** constituitur & **EXPENSÆ**, quæ circa eas factæ sunt. Ibi domino **RES** *Objectum quod vel*
RERUM, si pro **EXPENSIS**, quæ circa **RES** factæ sunt: **RES** *est:*
 suas administrare prohibuerit: **RES** suas attingere: licet **RES**
 bene ab eo gesta: multas **EXPENSAS** utiliter factas: ante-
 riores **EXPENSAS** præstet; pro faciendis **MELIORA-**
TIONIBUS. Ex quibus nostræ constitutionis verbis duplex
 argu-

Principale.

argumenti hujus videtur esse objectum. Alterum scilicet *PRINCIPALE*, alterum *ACCESSORIUM*. *ILLUD* appellatur *RES*, hoc vero, *EXPENSÆ & MELIORATIONES*. In verbis Edicti in l. 3. princ. ff. de N. G. dicuntur negotia alterius, sive qua cuius, cum is moritur, fuerint. Negotia autem Jurisconsulti interpretati sunt, sive unum sive plura d. l. 3. §. 3. ff. eod. honesta tamen & jure permessa. arg. §. illud. 7. Inst. mand. l. si remunerandi. 6. §. 3. l. si mandavero. 22. §. qui eodem 6. ff. eod. Additur autem alterius, & quidem tam absentis quam presentis, ad quem primava causa & natura hujus actus postea extensa, ob utilitatem dominorum, quorum exempla occurrunt. in l. 3. §. 5. l. at qui natura. 19. §. 2. l. qui servum. 41. ff. junct. l. 2. C. Eod. Vid. Eckold. h. r. §. 4. Et talia quidem, tam ratione veritatis. l. si pupilli. 6. §. 4. §. n. l. fidejussor. 32. princ. l. qua utiliter. 45. §. 2. l. ult. ff. de N. G. quam ratione finis & intentionis, ut scilicet gerantur intuitu & contemplatione alterius. d. l. 6. §. 3. ff. eod. licet respectu istius opinio falso intercedat. l. 6. §. 9. ff. eod. Quæ tamen per ratihabitionem ejus, cujus intuitu gesta sunt, quodammodo corrigi possunt. d. l. 6. §. 9. & 10. ff. eod. Quoad illum vero, cujus negotia verè fuerunt, si intervenerit, dum adhuc geruntur, fit mandatum fictum ratihabitionem. l. licet. 56. ff. de judic. l. semper. 60. ff. de R. 7. cap. ratihabitionem. 10. in 6to. subsequente vero negotia gesta, quasi contractus manet. arg. l. item si cum putavi. 5. §. 2. l. liberto. 31. §. 1. l. si pupilli. 6. §. sed si hominis liberi. 7. & §. item quaritur. 9. & 10. l. qua utiliter. 45. §. 1. ff. de N. G. Illud adhuc videtur notandum, quod ob communem servitutem, quæ individua invito quoque socio, agi possit. l. liberto. 31. §. ult. ff. eod. Vox *RES*, qua sæpius constitutio utitur, æque late patet, quam terminus, *NEGOTIA*. Attestantibus enim C. 7. A. ad Titul. de A. R. D. ib. 2. n. II. & Rebhan. in Hodeg. chart. 2. clim. 1. in end. sensu juridico latissimo significat omne id, quod non est persona aut actio, adeo ut etiam facta comprehendat. arg. l. 5. ff. de prescript. verb. l. damus. 52. ff. de cond. indeb. l. certi conditio. 9. §. 4. ff. de Reb. Cred. Ita in nostro argumento continet obligationem. l. 2. ff. Neg. G. fidejussionem l. 3. §. fin. & l. seq. l. fidejussor. 32. l. mandasti 46. inf. ff. eod. pecuniaria

cuniam. l. 6. §. 1. ff. eod. reparationem ædium d. l. 6. §. 11. l. sed
 an ultero. 10. §. 1. exactionem & solutionem debiti in l. 36. ff.
 eod. item quamcunque aliam rem perferendam. arg. l. 6. §. 2.
 ff. eod. add. Bocer. disputat. 13. th. 6. 7. 8. 9. & 10.

POSITIO XIII.

ACCESSORIUM OBJECTUM EXPENSAS esse
 diximus. *Expensa* in rationibus ab antiquo appendenda-^{Accessoriz}
 rum pecuniarum more dicta *Plinius lib. 33. cap. 3.* scribit. Fa-^{objectum}
 ciunt nonnulli differentiam inter *expensas*, quas sumptus vo-^{sunt ex-}
 luntarios & non necessarios, & *impensas*, quas utiles & ne-^{pense.}
 cessarias dici putant. Sed ea in jure nostro non semper ob-
 servatur. Hoc autem nomine in presentia decisione venit
 omne id, quod de suo in negotiorum gestionem gestor impen-
 dit, & quicquid eo nomine ei abest, vel abfuturum est. l. 2.
 l. Pomponius. 9. in fin. l. si quis. 28. ff. de N. G. Inveniuntur au-
 tem triplices. *Necessaria*, *utiles*, *voluptuaria*. *Necessaria* sunt,
 sine quibus res domino interirent, vel deteriorarentur, vel
 pignoris distractionem sustineret, vel injuria res suas amitte-
 ret. l. 1. l. 3. §. interdum. 9. & §. seq. ff. eod. Si servus occide-
 retur. l. si pupilli 6. §. Si Tuii. 8. ff. eod. Item quas oportet im-
 pendere. l. si quis. 25. ff. eod. ut si quis domum neces-
 sariam emerit. l. si ve. 22. l. mandasti. 46. ff. eod. & c. quo
 pertinet. l. Neseinius. 34. ff. eod. Si urgentibus necessitatis
 rationibus impuberum negotia gerantur, in quantum locu-
 pliores facti, sumptus admittuntur. add. l. 2. C. eod. *Uti-*
les sunt, quæ rem meliorem faciunt, licet quoque effectum
 non habeant. l. sed an ultero. 10. §. 1. ff. de N. G. e. g. si quis sum-
 ptus ad honores per gradus pertinentes fecerit. l. que utiliter.
 45. ff. h. t. Si creditoribus hæreditariis solverit. d. l. 45. §. ult. eod.
 Si debitorem exegerit. l. 6. §. item ait. 10. ff. eod. Si usufruarum
 percipiendarum nomine sumptus fecerit. l. atqui natura. 19.
 §. ult. ff. h. t. Si indebitum exegerit. l. si quis negotia. 23. ff. eod.
 Si mater rebus filiorum utiliter & probabili modo impen-
 derit. l. alimenta n. C. eod. & quæ his familia exempla in jure oc-
 currunt. Regulariter autem requiritur utilis gestio & bono-
 rum administratio. *Voluptuarie* sunt, quæ speciem tantum
 exornant, quale exemplum proponitur in. l. ex duobus. 17. princ.
 ff. eod.

ff. eod. frater scilicet, qui in saltu cum fratre communi ampla ædificia ædificaverat, quorum sumtus nulla re urgente, sed voluptatis causa facti dicuntur. His tribus speciebus in nostro argumento, quartam adjungimus; *impensus* nempe *impertinentes*, quæ nullam plane utilitatem nec voluptatem, nec personis, neque rebus adferunt. Qualia exempla sunt, si quis aliquem quasi debitorem domini admonuerit, & is solverit, item si insulam alienam fulserit. *l. 6. §. 9. & ii. ff. eod.* Si quis quod alicui debetur, sine voluntate ejus exegerit *l. solvendo. 39. ff. eod.* Idem jus obtinet, cum pecuniam nomine debitoris quis solverit, & illius quid interfuerit, eam pecuniam non solvi. *l. cum pecuniam. 43. ff. eod.* Ita sumptus, quos quis in pupillum, quem Romam tutorum petendorum gratia duxit, fecisse allegat, si matertera ejusdem se facere paratam propriis impensis ostenderit. *l. 2. C. eod.* Quem admodum autem in negotiorum gestione priores tantum duæ species admittuntur, adeo ut & usuræ pecuniæ impensæ, vel sumptuum factorum sub impensis quoque contineantur. *l. at qui natura. 19. §. 4. junct. l. 37. ff. de usur.* posterioribus reprobat; Ita regulariter in decisione nostra nec illæ peti possunt. Quamvis, si dominus manifesto ex bonis gestoris locupletior sit factus, atque cæterum bona fide atque affectione administraverit, aliis remediis huic succurri, defendamus.

POSITIO XIV.

Meliorationes.

Faciendarum *MELIORATIONUM* etiam *Constitutio* facit mentionem. Hæc etiam vocantur melioramenta. Germanicè *Besserung* / *Berbetterung* / *Uberbesserung*. In emphyteusi *Ein Schaufel-Recht*. Vulgo autem *describuntur*, quod sint accessiones, quibus prædia, mutata rei qualitate atque bonitate aucta, prætiosiora efficiuntur. *Differunt ab expensis*, primo ut effectus à causa. Per expensas enim & labores meliorationes crescunt & acquiruntur. *Secundo*, quod per expensas non semper res meliorentur, sed sufficit si conserventur, vel damnum avertatur. *Tertio*, expensæ in omnibus negotiis fieri possunt, meliorationes autem in prædiis tam urbanis, quam rusticis. *Quarto*, expensæ integræ petuntur; in

in exceptione verò meliorationum, non sufficit probare tantum fuisse impensum, sed in tantam summam rem melioratam extare. *Dividuntur* meliorationes, (I) quod sint vel proprie tales vel improprie. Illa sunt, quæ respiciunt perpetuam prædij utilitatem, vel saltem ultra tempus juris ejus, qui possidet, duraturam. *arg. l. 3. ff. de impens. in res dotal. fact.* Ha vero, quæ deserviunt pro ulteriori & commodiori fructuum perceptione, & quæ sunt solita fieri per bonos patres familias. *Utraque species in nostra decisione intelligitur.* (II) Quod sint vel naturales, vel industriales & civiles. Ha (III) subdividuntur, quod vel sint necessaria vel utiles vel voluptuaria, in quibus pro diverso bonæ & malæ fidei possessoris qualitate vel jure diversum jus obtinet. *Iterum* (IV) vel sunt moderata & convenientes, vel excessiva, & immodica, unnöthige und übermäßige Verbesserung, quæ tanta sunt, ut dominus cogatur rem habere pro derelicto, & in fraudem domini facta intelliguntur. *Vid. l. in fundo. 38. ff. de R. V. l. si servos. 25. ff. de pignor. action. l. sed an ultro. 10. §. 1. ff. de N. G. l. impensa. 79. §. utiles ff. de V. S. ubi Dd. Menoch. de recup. possess. remed. 15. n. 553.* (V) Vel sunt perpetua, vel temporales, quæ e.g. consistunt in aedificiis, quæ naturaliter quasi senescunt, vel minus utilia redduntur, vel minus æstimantur. *Vid. Marcum Anton. Sabelli in summo diversor. tractat. lit. M. voc. Meliorationes. n. 17. De necessariis & inutilibus, moderatis, sive perpetua, sive temporales sunt, in decisione nostra questio esse potest.* Cum verò sæpe controversiæ oriuntur. *Wegen Verbesserung so auff ein Gut gewendet worden* necessarium videtur quadam ad huc observare. Melioramenta consentientia in *expensis necessariis*, sive à bonæ, sive à malæ fidei possessore factis, jus retentionis habent, atque deducuntur, non habito respectu, ad id quod fuit impensum, sed valoris ipsius materiæ extantis tempore restitutionis, sive plus, sive minus impensum fuerit, ita ut omne augmentum vel damnum contingens ex qualitate & cursu temporum cedat lucro vel damno possessoris. *l. domus. 58. ff. de legat. 1. Vid. Marram Neapolit. decis. Noviss. Tom. 4. Lit. M. voc. melioratio. cap. VII. Menoch. de arbit. jud. quest. cas. 258. num. 51. & 54.* In inutilibus vero, quæ ipse

ipse dominus erat facturus, deducuntur, duobus tamen concurrentibus requisitis, nempe, quod prædium effectum sit pretiosius & fuerit impensum, adeo ut æstimari debeant impensæ, quando illæ non superant meliorationum valorem, si vero superant, harum tantum æstimatio attendatur. *arg. d. l. in fundo. 38. ff. de R. V.* Ita observavit post *Capyc. decis. 93. n. 9. Ricc. coll. 2060. Franch. decis. 109. Sabell. loc. supr. all. num. 5. Speidel. in specul. variar. observat. voc. Wesserung num. 95.* Cæterum cum nostra decisione conveniunt plura alia juris argumenta. e. gr. in *Emphyteusi*, si adest expressa conventio, ut etiam melioramenta, ob finitam generationem ad dominum devolvantur, hæredibus emphyteutæ ultimi possessoris nihil est solvendum, qualiacunque etiam melioramenta fecerit. *Gratian. disceptat. forens. cap. 934. num. 7. Menoch. lib. 3. præsumption. 32. num. 9.* In *locatione conductione*, (in qua meliorationes, tanquam à negotiorum gestore factæ censentur. *Mart. digest. noviss. part. IV. lit. M. voce Meliorationes. cap. 3.*) melioramenta facta à conductore, prædii rustici sunt ipsi vel ejus hæredibus rescicienda, nisi conventum fuerit, quod ad dominum cum ipsare devolvantur. *Rota part. 16. noviss. decis. 305. Sabelli loc. all. num. 2.* In *Inquilino*, si adest pactum, quod ille non possit melioramenta facere, nisi de domini licentia, quæ tamen in scriptis apparere debet. *post Bald. in l. fin. C. de erogat. milit. ann. Tuschus in pract. conclus. jur. Voc. melioramenta. num. 35. & 37.* In *bonæ fidei possessione*. Quod facta denunciatione possessori, ne faciat melioramenta, is constituitur in mala fide. *Gratian. disceptat. 193. n. 11. Rota part. 9. recent. decis. 188. num. 29. Marta Neapolit. Digest. Noviss. part. 4. lit. M. voce Meliorationes. cap. 1. Card. Tuschus loc. all. num. 49.* Quæ sunt alia exempla, illa in allegatis Authoribus hinc inde invenire licet.

POSITIO XV.

Forma consistit
respectu
negotiorum
gestoris in
gestione.

FORMA nostri argumenti consistit in duobus requisitis, quorum primum est, utilis gestio, alterum domini prohibitio & contradictio. Prius respicit NEGOTIORUM GESTOREM. His verbis autem notatur in Decisione. administrationi

nistratiōni earum : res suas administrare : non concedens ei res
 ejus attingere, licet res bene ab eo gesta sint: ab administratore
 multas expensas utiliter factas : Obſervandum autem (1)
 verbum *gestum* ſignificare rem ſine verbis factam. l. *Labeo*. 19.
 ff. de V. S. l. licet. 58. ff. eod. l. 2. ff. de curat. bon. dand. l. 2. §. 2.
 ff. ad municip. Factum autem eſſe triplex, vel nudum, vel
 pregnans, vel adminiſtrationem bonorum. Nudum eſt,
 quod corporalem tantum effectiōnem ſignificat. Exem-
 pla ſunt. in l. ſi pupilli. 6. §. 2. l. Nam & Servius. 21. princ. l.
 ſi quis negotia. 23. l. ſi ego. 24. ff. l. ſi filius. 12. l. ſi negotium. 16.
 l. ab uno herede. 19. C. eod. Pregnans vero, quod curam & ſol-
 licitudinem geſtioni conjunctam habet. Vid. l. 3. §. 8. l. ſi pu-
 pilli. 6. §. 1. 9. 10. 11. l. 9. l. ex facto 30. l. fidejuſſor. 32. ff. l. ſi pe-
 cuniam. 9. cum l. ſeq. C. eod. Adminiſtratio vero eſt, guber-
 natio univerſitatis cujuſdam rerum, accepta & expenſa con-
 tinens, ad rationes reddendas gerentem obligans, qualis eſt in
 tutela. l. ſi deſunctus. 10. C. arbit. tut. l. 5. C. de magiſtrat. conven.
 & Cura l. 2. & 4. C. de hered. tut. & cur. l. rationes. 14. C. de
 admin. tutor. Et nonnunquam negotiorum geſtio. Vid. l. 6.
 §. ult. l. at qui natura. 19. §. ult. & l. ſeq. l. debitor. 13. ff. eod.
 de qua præcipue in noſtra deciſione agitur. (2) Quod, ſi
 quis plura negotia gerat non ſemper multa negotia eſſe, ſed
 unum tantum contractum, ſi ſcilicet ab initio quaſi omnia
 geſturus acceſſerit. l. ſi pupilli. 6. §. 7. l. Pomponius. 15. & l.
 ſeqq. ff. de N. G. l. cum pater. 29. ff. eod. quod ſi verò quaſi u-
 num negotium geſturus acceſſerit, ut finito eo diſcederet,
 deinde nova voluntate & alio animo acceſſerit, quaſi plura
 negotia geſta eſſe, & alium contractum exiſtere, atque pro
 qualitate perſonarum actionem formari & condemnationem
 ſequi. l. Pomponius. 15. ff. de N. G. l. tutori. 20. C. eod. l. ſi tutor. 13.
 & l. ſeq. ff. de ration. diſtrab. Add. C. 7. A. ad Tit. de N. G. th. 8.
 (3) Adminiſtrationem bonorum vel ſeparationem recipere,
 vel non recipere. Hujus exempla ſunt. Si negotium in ſervitu-
 ceptum, liber poſt manumiffionem continuaverit. l. cum
 actum. 17. ff. de N. G. ſi quis vivo Titio negotia ejus admini-
 ſtrare cœpit, illa mortuo eo intermittere non deberet. l. Nam
 & Servius. 21. §. 2. ff. eod. Si divortio facto maritus uxoris
 D negotia

negotia gesserit. *l. divorcio. 35. pr. ff. eod. l. si curatoris. 17. C. eod.*
 In his notandum, quod negotiorum gestor à capite rationem reddere debeat. *d. l. 19. §. 1. ff. de N. G.* deinde, quod si contigerit, ut in quibusdam causis lucrum fecerit gestor, in aliquibus vero damnum sit passus, lucrum cum damno compensatio instituitur. *l. si negotia. 11. ff. eod. (4) Utiliter gestum negotium tripliciter dicitur; primo, si gestor à rebus domini damnum avertit. Vid. l. 1. l. 6. §. 11. l. debitor. 13. in fin. l. si quis. 25. ff. l. si pecuniam. 9. §. l. seq. l. si filius. 12. C. eod. secundo, si ei quid adquisierit, vel ex rebus domini, ut fructus, usuras & pecuniam, quam ejus nomine solutam, accepit. *l. 2. ff. l. Pomponius. 9. in fin. l. 19. §. 4. l. libero. 31. §. qui aliena. 3. l. litis. 37. §. 1. ff. de N. G.* vel extra eas res ut si per occasionem administrationis quid perceperit. *Vid. l. 6. §. 9. l. 23. ff. eod. l. si fundum. 8. §. 1. ff. eod.* Quod tamen ita verum est, ut si quid ex utiliter gestis acquisitum effectum non habuerit, pro utili gesto habeatur. *Vid. l. sed an ultro. 10. §. 1. ff. eod. l. si ve. hereditaria. 22. ff. l. negotium. 22. C. eod.* Tertio, si ex bonis negotiorum gestor quid in utilitatem domini conversum, quo locupletior factus est. Ut puta, si ille ex suis rebus utiles impensas fecerit, si creditoribus solverit, si se obligaverit, si quid emerit pro commodo domini. *Vid. l. 2. l. que utiliter. 45. ff. de N. G. l. si servum. 10. C. eod. l. 18. C. eod. l. si quis mandata. 25. ff. eod. l. solvendo. 39. ff. eod. (5)* Quamvis decisio nostra in genere & regula loquatur, non tamen ad ultimum casum, si scilicet dominus ex bonis administratoris locupletior factus, extendendum, non improbabili æquitatis ratione, bonæ fidei congruere, docuisse *C. I. A. ad Tit. de Negor. Gest. §. 38. in fin.**

POSITIO XVI.

Respectu
domini, in
prohibitio-
ne.

Respectu DOMINI forma hujus negotii consistit in prohibitione speciali & contradictione. Verba decisionis clara sunt. *Ibi: nolente & specialiter prohibente: si contradixerit dominus, & eum res suas attingere prohibuerit: scilicet post denunciationem, quam ei dominus transmisserit: item: ex quo testatio ad eum facta, vel in scriptis vel sine scriptis, sub testificatione aliarum personarum: In his quinque requisita continentur. Primum voluntas domini contraria, verbo; nolente significata. Qua voluntas domini ex utilitate gestionis præsumpta tollitur. Vid. *Straub. alleg. disput. cap. 1. n. 4.* Opponitur autem contradictorie nolle ver-*

verbo velle. Inde in l. 3. ff. de R. I. docetur. Ejus esse non
 nolle, qui potest velle. Utrum autem inter velle & nolle
 medium, non velle detur, quaritur? Doctores quidem il-
 lud sibi reperisse videntur in l. filii mater. 6. §. 1. ff. ad Senat.
 Tertull. l. jam dubitari. 26. pr. ff. de hered. instit. Item per l. 1.
 §. 3. ff. de tribut. act. Sed ab aliis reprehensi, cum nec usus
 nec ratio loquendi id ferat. Ex usu enim nolens is solus usurpa-
 tur, qui non vult, & vice versa, is qui non vult nolens dici-
 tur. Ratio vero non admittit, ut contradictoria vel extrema
 sint media. Equidem verum est, quod non velle & nolle,
 quandoque differant, dum nolle significat repudiationem vel
 omissionem liberam actus alicujus, non velle autem inter-
 dum tantum quoddam negativum actus volendi: sed nec
 hoc significatu non velle medium esse potest inter volentem
 & nolentem, quia omnem actum voluntatis removet & tol-
 lit, & tam velle quam nolle negat. Vid. Strauch. all. loc. num.
 5. & seqq. Ceterum præsupponitur contrariam voluntatem
 esse liberam à metu, utpote, qui in se ignorantiam habere
 dicitur. l. item si. 14. §. 3. ff. quod met. causi. & quo nihil magis
 sub cælo voluntati contraria est. l. nihil consensui. 116. ff. de R.
 7. cap. super hoc. 5. & ibi Abb. extr. de renunciat. Ab errore,
 qui omnem dissentium excludit. l. 4. §. ult. ff. si quis caus. l. si
 per errorem. 15. ff. de jurisd. l. si procurator. 35. ff. de A. R. D.
 Unde nec contractus, quos error copulavit, valent. arg. l. si id
 quid. 22. ff. de V. O. l. continuus. 137. §. 1. ff. eod. l. quid tamen
 14. ff. de contr. empt. A dolo, qui in qualibet dispositione cen-
 setur exclusus. arg. l. creditor. 60. §. 4. ff. mand. l. si pater. 12. ff.
 que in fraud. creditor. & nemini debet patrocinari. l. nec ex
 dolo. 12. ff. de dol. l. 3. ff. de transact. l. is qui dolo. 69. ff. de R. V.
 & in nostra decis. ibi? dolosa adsimulatione. Ab affectibus ini-
 quis, ut ira. Quicquid enim iracundiæ calore sit, irritum
 censetur. l. 48. ff. de R. I. cap. si quis iracus. 5. caus. 2. quest. 3.
 ubi Gloss. l. si filium. 19. C. de inoff. testam. uti observavit Al-
 bericus de Rosace ad nost. decis. SECUNDUM requisitum
 est, ut prohibitio sit facta specialiter, quod adverbium Glossa
 cum aliis DD. interpretantur expresse, uti volunt accipi in
 l. sed an ultro. 10. princ. ff. de negot. gest. l. negotium. 22. C. eod.

Secundum proprietatem juridicam vocis species significare videtur, *individualiter*, vel *in individuo*, forte hoc sensu, ut negotiorum gestor causam prohibitionis haud difficulter subintelligere possit. In administratione vel omnium vel plurimum negotiorum alicujus domini sufficit, si generaliter indefinite atque simpliciter fiat, omnia mea negotia administrare prohibeo, nec in eo casu ei necesse est, res designare, vel negotia in specie nominare. *arg. l. de pupillo. §. qui nunciat. 15. ff. de O. N. N.* Debet tamen in utroque casu claris verbis uti, nam alias prohibitio nihil operatur. *arg. l. aut qui aliter §. pr. ff. quod vi aut clam. post. Bart. Bald. Castrensis ad h. l. & Salicet ad eand. n. 5.* Nihil autem refert, an ipse Dominus, an vero ejus nomine alius prohibeat, inde non tantum persona domino conjuncta cum satisfactione de rato. *arg. l. exigendi. 12. C. de procurat. l. sed & ha. 35. ff. eod.* verum etiam procurator generalis, si habeat justam causam, *l. si hominem. 30. ff. mand. admittitur. Alber. de Rosate ad n. leg. TERTIO M requisitum* est denunciatio gestori facienda, non promiscue tamen, & quocunque libuerit modo, qualis in aliis actibus sufficit, uti si emptor venditori litem de re vendita motam indicat. *l. emptor. 8. & l. si post. 24. C. de eviction.* Si emphyteuta, volens jus suum alienare, domino attestationem transmittit. *l. 3. C. de jur. emph.* Ita si venditor, in pacto additionis in diem, meliore conditione allata, de ea priorem emptorem certiorum facit. *l. necesse. 8. ff. de in diem addit.* &c. Cum quibus exemplis in eo convenit, quod illa necessaria sit, nec tacite fieri possit, uti ex antiquis Glossatoribus *Castrens. ad h. l. num. 6. Cyn. ad eand.* & alii existimarunt, allegantes textus in *l. si pro te. 40. ff. mand. junct. l. liberti. 31. §. libertos. 4. & l. ex duobus. 27. princ. ff. de N. G.* & casum, si quis mandaverit alicui, ut rem emeret pro decem, mandatarius autem emerit pro viginti; quo tacitam prohibitionem esse ratione superflui statuerunt. Verum in mandato voluntas domini finem erogationis facit, nec ulla ulterior prohibitio requiritur. *Vid. l. 3. §. ult. l. 4. & l. 5. princ. ff. mand.* fecus in negotiorum gestione. *QUARTO* igitur requiritur, ut denunciatio ista sit solennis; *Fiat scilicet vel in scriptis, vel sine scriptis, cum per-*
sona-

sonarum scilicet presentia, vel ut Imperator loquitur, sub
 testificatione aliarum personarum. Scriptura igitur precise
 non est necessaria, nisi denunciatio fieri debeat per modum
 actionis vel libelli, per l. ut perfectius. 2. C. de anal. except. quo
 casu tamen manet privata, licet manu Notarii, & testibus
 quoque adhibitis facta fuerit, eo nempe sine quo testibus mor-
 tuis, scriptura fidem faciat. *Castrens. Bart. Bl. ad h. decis.*
num. 5. Alias à voluntate Domini dependet, & sine scriptis
 facta eundem valorem habet. *arg. l. per pactum. 17. C. de pact.*
l. scire oportet. 13. §. oportet. 10. ff. de excus. tut. Utrum autem
 huiusmodi testificatio precise ad formam denunciationis, an
 ad probationem duntaxat requiratur, quæritur? Fulgosi sen-
 tentiam ad nostram decisionem, qui pro forma requirit,
 cum Imperator precise hæc duo disjunctive exigat, sequi-
 mur. Vid. tamen *dissent. Strauchium cap. III. num. 3. &*
seqq. Inde per æquipollens, e. gr. scientiâ voluntatis Domini
 contradicentis, forma illa præscripta adimpleri nequit. *arg. l.*
9. §. 3. ff. ad exhib. l. cum hi. 8. §. si pretor. 17. ff. de trans. l. 1.
§. 4. vers. utrunque. ff. de ration. distrahend. Facit. l. si pupilli. 6.
§. 3. ff. de N. G. **QUARTUM** notatur, nempe transmis-
 sio ad gestorem, quam hodie insinuationem vel significatio-
 nem appellamus. Hæc quidem principaliter administram-
 ri, quod si tamen ille non adest, aliis quoque personis ei con-
 junctis, imo etiam domesticis fieri potest, vel si in scriptis ad
 domum affigenda, uti notant *Bald. & Salyc. ad h. l.* Cate-
 rum prohibitio Domini potest intervenire, vel statim ab ini-
 tio, quæ tutissima est, vel in ipsa administratione, re etiam
 non amplius integra, nisi gestor in damno versetur. *l. 5. princ.*
ff. de cond. cans. dat. arg. l. si mandatum. 15. ff. mand. l. Papi-
nianus. 14. ff. de public. in rem act. Alex. ab Imol. ad nost. de-
cis. Regulariter enim in hoc à mandato differt. §. 9. *Inst.*
mand. Castrens. num. 4.

POSITIO XVII.

FINIS DECISIONIS est triplex. *Primus*, quo do- *Finis.*
 minis rerum suarum jus conservetur, neque illis gravis injuria
 inferatur. §. ult. *Inst. de his qui sui vel alien. jur. sunt.* §. 40.
Inst. de A. R. D. l. dudum. 14. C. de contrah. empt. Secundus.

Ne quis invitus contrahere cogatur. contra *l. sicut. 10. C. de O. & A. Tertius*, quod melius sit, intacta dominorum jura conservare, quam post vulneratam causam remedium quaerere *l. 5. C. de resit. major.*

POSITIO XVIII.

Effectus est actio directa concessa.

EFFECTUS NEGOTIORUM invito domino administratorum est iterum duplex. Unus respicit dominum prohibentem, alter gestorem. Illius ratione ipsa gestio producit obligationem & actionem negotiorum gestorum directam, licet non ex consensu, attamen ex re ipsa. *arg. l. si pupilli. 6. princ. & §. 3. ff. de N. G. l. si liber homo. 36. ff. eod. l. litis contestata. 37. princ. ff. eod.* Est autem actio personalis, qua gestor rei gestæ rationem, illi, cujus intuitu administrationem suscepit, ejusdemque heredibus, exacte reddit. *l. 2. l. si pupilli. 6. §. fin. ff. de neg. gest. & damnum si quod dederit, reficiat. §. 1. Inst. de Oblig. que quasi ex contr. nasc. & l. 5. C. de O. & A.* Hæc autem actio non est directa, sed utilis, quæ ex sola legis mente per interpretationem deducenda. *arg. l. curatoris. 17. C. de N. G. & l. 7. C. arbitr. tut. ab illa tamen non nisi effectu differt. l. actio. 47. ff. de N. G.* Cc tinet rationum redditio; etiam si bene & utiliter gessit, ut quicquid, rationibus absolutis & approbatis, ad gestorem, negotii gesti nomine, pervenerit, restituat. *arg. l. 2. l. si pupilli. 6. §. fin. ff. de N. G.* Damnum vero reficere tenetur, si male administravit. Nec interest, si id illatum, vel committendo, v. g. si arbores fructuosas succiderit, ædes diruerit, pecuniam male collocaverit. *l. si negotia. 8. l. debitor. 13. l. at qui natura. 19. §. 1. l. sive hereditaria. 22. l. litis. 37. §. 1. ff. de N. G. vel omitiendo, videlicet, vel si quid negligentia aut in curia sua perire passus sit: vel quod acquirere potuit, non adquisierit, quibus casibus non tantum de dolo & lata culpa, verum etiam de levissima tenetur. Vid. l. 6. §. 3. & 12. l. si negotia. 11. ff. l. tutori 20. C. eod. §. 1. Inst. de Obl. que quas. ex contr. junct. l. si mater. 24. ibi: cum omnem diligentiam prestare debeat. C. de usur. l. in re mandata. 21. C. mand. Imo etiam casum fortuitum. *arg. l. si negotia. 11. ff. de Neg. gest. l. neg.**

l. negotium. 22. C. eod. arg. l. in re furtiva. 8. § l. seq. ff. de condit. furtiv. Si pecuniæ alienæ negotium gessit, lucri etiam amissi ratio habetur, ut gestor ad usuras totius temporis, quo pecuniam alienam non exercuit, obligetur. *Vid. l. at qui natura. 19. §. 4. l. liberto. 31. §. 3. l. litis. 37. §. 1. § l. seq. ff. § l. tutori. 20. C. de N. G. l. si mater. 24. C. de usur.* Præterea periculum quoque nominum, quæ contraxit, ipsemet agnoscere cogitur, nisi post contractum, cum ante satis locupletes essent, calibus fortuitis suas fortunas ita amiserint, ut amplius solvendo non sint. *d. l. 37. §. 3. ff. de N. G. l. periculum. 35. ff. de Reb. credit.* Quamvis autem horum administratorum (& quidem merito suo,) durissima sit coeditio; attamen defensione, quæ juris naturalis, carere non debent. Quapropter, si dominorum agentium intentio sit iniqua, Reis defensiones remedio exceptionum competunt atque jure civili comparatæ sunt. Præprimis vero, si domini cum damnis gestorum locupletiores fieri debent. Quo casu exceptione compensationis, ad quam Dd. referunt beneficium retentionis, conventi uti possunt, cujus quocunque modo iudex rationem habere debet, secundum *l. si autem 8. §. 2. ff. b. t.* Quemadmodum enim nostra decisio nullibi exceptiones prohibuit, ita eam nec effectum obligationum naturalium, qui in producendis exceptionibus jure civili consistit, uti in aliis argumentis contigit, tollere voluisse aperte est.

POSITIO XVIII.

Respectu *GESTORIS* effectus consistit in denegata obligatione & actione negotiorum gestorum contraria, directa & utili. Quemadmodum enim *Proculianorum* quidam pollebantur directam, (dicentes prohibitionem domini pro non facta haberi) quidam utilem, propter æquitatem, (ne dominus locupletaretur cum gestoris damno.) Ita *Sabiniani* (quorum sententiam Imperator Justinianus confirmavit) sustinebant, nullam esse adversus dominum vel directam vel utilem actionem. Quapropter talis negotiorum gestor amittebat, quod sibi ex causa gestionis aberat, ut impensas utiliter factas. *arg. l. 2. l. si quis negotia aliena. 25. l. qua utiliter. 45. ff. de N. G.*

Respectu
gestoris,
constr. ut
deneg.

N. G. & usuras l. ob negotium. 18. C. eod. l. at qui natura. 19. §. non tantum ff. eod. Vel abfuturum erat, ut si ille pro domino se obligaverit. arg. d. l. 2. & l. si quis mandato. 28. ff. eod. Et quidem hæc pœna justa est culpæ ejus, qui sine causâ rebus alienis se immiscuit, per l. 36. ff. de R. I. Cum verò naturalis ratio dictet, neminem debere cum alterius damno fieri locupletioem l. 14. ff. de cond. indeb. Doctores antiqui & moderni quætionem moverunt: *An hoc casu singulari actio, quam in factum appellant, locum habere possit?* Martinus, Castrens & alii ex veteribus Interpretibus; Busius ad l. 31. §. liberos. ff. de Neg. gest. Grönwoegen de LL. Abrog. Automne in cens. Jur. Gall. ad nostram decisionem. Molinaus ad Consuetud. Parisiens. Tract. de Fiels. §. 1. num. 103. Boer. decis. 47. num. 5. affirmativam defenderunt, propter rationem æquitatis, allegantes l. si me & Titium. 32. ff. de R. C. l. plane. 38. ff. de Her. petit. l. Julianus. 37. ff. de R. V. l. domum. 5. C. eod. add. Cujac. lib. 10. obs. 1. & lib. 13. obs. 26. in fin. His ex recentioribus. Brunnemann ad hanc decisionem dubius hæret, dum scribit, annon debitor creditori juramentum deferre possit, interim, se conscientiæ ejusque relinquere, an hoc beneficium sibi ab alio collatum conferre debeat. *Negativam* verò post Gomez. Tom. 2. cap. 13. n. 11. Strauch. ad hanc decis. c. 2. n. 17. & seqq. refutatis contrariæ sententiæ rationibus, amplexus est. Ratio ejus allegatur loc. cit. num. 22. & cap. seq. num. 8. & seq. quod gestor non ivit in creditum justitiæ commutativæ, prohibitione obstante, etsi forte ex honestate debitores habeat. Nec fidem domini is sequi potuit, qui ne sequatur, disertè prohibitus fuit. Hinc rectè Petrus de Bel. P. hanc determinationem, ut loquitur, Pillei verbis procedere a remotis olim dixit, quod sentit & Cynus ad hanc legem & Fulgosus. Proinde non deberent Interpretes liberaliores esse in actionibus dandis ipsis Imperatoribus & Jurisconsultis, cum nec juris actionem aliquam quamcunque admittat. Nos priorem sententiam secundum nostræ decisionis verba expressa veriore existimamus. Quid autem ad Strauchii rationes decidendi & respondendi secundum veritatem theoreticam regerendum sit, in ipso amicali conflictu, si dabitur occasio, ulterius exponemus.

POSITIO XX. & ULTIMA.

CONTRARIA decisionis plura in singulis fere
causarum generibus supra notavimus. Superfunt tamen ad-^{Contraria}
huc quaedam alia, *Primum* ipsa Constitutio indicat, verbis: ^{Primum.}
*Quid deinde, si dominus adspexerit ab administratore multas
expensas utiliter factas & tunc dolosa adsimulatione habita,
eum prohibuerit, ut neque anteriores expensas praestet, quod
nullo modo patimur, item, super anterioribus autem, si utili-
ter facta sunt, habere eum actionem contra dominum concedi-
mus suam naturam currentem.* Quibus distinguitur in admini-
stratione bonorum, inter actus gestionis denunciationem
praeCEDentes & subSEQUentes eandem; ita ut illi valeant, ex-
pensa utiliter facta repeti possint, & actio sua natura currat.
Et sicut, si dolo dominus egerit, ex principiis actionum hu-
manarum, denunciatio non valet; ita, licet dolus absit, &
Dominus atque gestor bona fide egerint, ex natura prohi-
bitionis idem jus obtinet. Nam prohibitio ad casus praeter-
ritos non pertinet. *arg. l. fin. §. item si prae dixerit. ff. Naut.
caup. Stabul. l. sed & si pupillus. ii. §. de quo. 2. ff. de Instit. a-
ction. Dd. ad nos. dec. Secundum*, si dominus post denun-<sup>Secun-
dum.</sup>
tiationem factam & administrationem absolutam, gestionem
ratam habuerit. Habemus autem hujus nostrae sententiae
fundamentum in *l. si pupilli. 6. §. item queritur. 9. & 10. l.
Pomponius. 9. §. 1. ff. l. si pecuniam 9. C. de N. G.* Quod si enim
dominus negotium ad se non pertinens rati habitatione suum
negotium gestum facere potest: si male gestum probare pot-
est, cur non administrationem prohibitam, utiliter ab amico
& viro honesto postea gestam bona fide approbare poterit.
Rationem juris desumimus ex principio juris naturalis, quod
voluntas posterior primam emendet. *l. quod traditum. 87. ff.
de condit. & demonstrat, quae tamen probanda. l. eum qui 22.
ff. de probat. l. fideicommissa 11. §. si rem. 12. ff. de legat. 3. cap.
scribam. 9. extr. de praesumpt. add. Barbos. Axiom. lib. XIX.
verb. voluntas. num. XIX. & XXXIII.* Coeterum, cum dicta
lex nona *Digest. de N. G.* sit difficilis, & contrarias Scaxolae
& Pomponi sententias contineat, accuratam ejus interpreta-
tionem, Vid. apud Strauchium supra *alleg. Exerc. II. c. IV. n.*
17. 18. 19. 20. & 21.

E

TERTIUM

Tertium.

TERTIUM contrarium est, si administratio posterior à priori sine damno & domini & gestoris separari non possit. Fundamentum suppeditat *l. Pomponius 15. § l. cum actum. 17. ff. de N. G.* Nam in nostra quoque decisione juris naturalis regula viget. *Quacunque prioris negotii explicandi causa geruntur, nihilum refert, quo tempore consumantur, sed quo tempore inchoantur.* Cui factio convenit casus decisio, quam *Strauchius sup. allegat. exercitat. II. cap. III. n. 11. § 12.* annotavit. Verba ipsius hæc sunt: Hactenus diximus, quod contra prohibentem nulla detur actio. Sed numquid gestori exceptio retentionis competit? Probabilis videtur *Petri de bella perica* distinctio, an propterea post prohibitionem quis in gestione perseveraverit, quod desistendo, impensas à Domino ante prohibitionem factas non possit recuperare: puta: Vineam colui domini pauperis, adversus quem, negotia deserendo: actionem inanem habiturus sum. Itaque pergo in cultura, ut exceptione retentionis mihi consulam. Respondet *Petrus*, uti me retentione posse. *arg. l. 30. l. que omnia. 25. in fin. ff. de procurat.* Et si enim textus noster absolute neget: Tamen id ad retentionem non videtur pertinere: Imo dixerim, expresse hunc casum in ipsa decisione nostra exceptum: Nam dominus pauper, qui scit solvendo se non esse, hoc ipso, dum prohibet, dolosa assimulatione prohibet, ne anteriores quoque impensas præstet. Igitur non tantum retentionem; sed nescio, an nou & actionem habiturus sit. *Vid. Cyn. ad h. l. n. 4.* His addimus, eadem ratione militante, qui in rationibus gestoris accipiendis, examinandis, residuo solvendo & se difficilem præbet, eodem jure teneri.

Esset quoque, ut de praxi hodierna decisionis, tam in Foro Gallicano, quam Germanico, in jure publico, & hoc tam civili quam militari, atque privato agamus, verum enim vero, cum præter intentionem excreverit præsens interpretatio, ejus tractationem, proxima, S I D E O P L A C U E R I T, occasione reservamus.

SOLI DEO GLORIA.

Strassburg, Diss. 1711-15

X 2310583

17.
889
1711, 7

Q. D. B. V.
EXERCITATIONUM ACADEMICARUM

ad
Quinquaginta

DECISIONES IMP. JUSTINIANI

PRIMAM

ad

L. ult. C. de Negotiis gestis.

DE

NEGOTIIS PROHIBENTE DOMINO GESTIS

von

BEBESTEHENDE BEWAHRUNGEN
FREMDEN GESCHÄFTEN

Quam proponit

PRÆSES

ULRICUS MARBACHIUS

U. J. D. Codicis & Feud. Consuetud. P. Ord.

Venerandi Capituli Thomani & Facultatis Juridicæ SENIOR.

SOLENNITER

pro viribus defendet

ELIAS SILBERAD,
ARGENTINENSIS.

Ad Diem 12. Mensis Decembris.

ANNO CHRISTI MDCC XI.

Typis JOHANNIS PASTORII.

